

med *oprørende*³⁾ Grusomhed og begik saa mange og saa store *Røverier*⁴⁾, at han ikke blot berøvede mange Borgere de kostbareste Ting ved Svig eller Vold, men ogsaa *plyndrede*⁵⁾ Byerne for *Statuer*⁶⁾ og andre Prydelser og ikke engang skaaede Gudernes Templer. Derfor anklagede Sicilianerne ham og bad Cicero, hvis Velvillie de havde lært at kjende, da han var Quæstor hos dem, om at *forsvare*⁷⁾ deres Sag. Cicero lovede at gjøre dette; han begav sig derfor strax til Sicilien og *berejste*⁸⁾ i 50 Dage hele Øen for selv paa alle Steder at høre og sé, hvilke *Skændselsgjerninger*⁹⁾ Verres havde begaaet. I Rom begunstigede mange fornemme Mænd Verres; og han selv sagde ofte, at han havde taget saa meget, at der var nok ikke alene for ham, men ogsaa for hans *Forsvarere*¹⁰⁾ og Dommere. Men Cicero talte med saa stor Kraft *for*¹¹⁾ Domstolen, at Hortensius, der forsvarede Verres, intet havde, som han kunde svare, og at Verres selv *i Mistillid til*¹²⁾ sin Sag rejste bort fra Rom. Han blev derfor fraværende domfældt og gik i Landflygtighed.

1) at fare frem = grassari. 2) Sicilianer = Siculus. 3) oprørende = indignus. 4) Røveri = latrocinium. 5) at plyndre = spoliare. 6) Statue = signum. 7) at forsvare = tueri. 8) at berejse = obire. 9) Skændselsgjerning = flagitium. 10) Forsvarer = patronus. 11) for = in. 12) i Mistillid til = diffidens.

Juni 1899.

1) Udarbejdelse i Modersmaalet, fri Opgave: Hvorledes modvirker Naturvidenskaben Overtro? 2) Oversættelse fra Dansk til Latin: Da Miltiades havde besejret Perserne ved Marathon i Aaret 490, gav Athenienserne ham en Flaade paa 70 Skibe, for at han skulde erobre de Øer, der havde ydet Perserne Hjælp mod Grækerne. Med denne Flaade indjog han Øernes Beboere stor Skræk; dog vilde Øen Paros ikke strax overgive sig. Derfor indesluttede Miltiades Pariernes By med *Belejringsværker*¹⁾ og begyndte at angribe den. Da saas der pludselig *Blus*²⁾ langt borte. Disse Blus fremkom fra en Skov, som var bleven antændt ved et eller andet *Tilfælde*³⁾; men baade Miltiades og Parierne troede, at det var et Signal, givet af Perserne. Nu vilde Parierne meget mindre overgive sig; thi de troede, at Perserne kom dem til Hjælp; og Miltiades, som blev bange for, at han skulde blive *overrasket*⁴⁾ af Perserne, stak sine Belejringsværker i Brand og drog tilbage til Athen. Men Athenienserne anklagede ham for Forræderi, idet de sagde, at han let havde kunnet indtage Byen, men var bleven *bestukket*⁵⁾ af Perserne. Miltiades blev *idømt en Bøde paa*⁶⁾ 50 Talenter; og da han ikke kunde *betale*⁷⁾ denne store Pengesum, blev han kastet i Fængsel, hvor han kort efter døde. Heraf kan man indse, *hvor stor Betydning Tilfældet har*⁸⁾; thi hvis hin Skov ikke var *kommen i Brand*⁹⁾, vilde hele Sagen have *faaet et andet Udfald*¹⁰⁾.

1) et Belejringsværk = opus. 2) et Blus = ignis. 3) Tilfælde = casus. 4) at overraske = opprimere. 5) at bestikke = corrumpere. 6) at idømme en Bøde paa = at straffe (multare) med. 7) at betale = solvere. 8) over-sættes ved: hvor meget Tilfældet formaar (at formaa = posse). 9) at komme i Brand = at antændes. 10) at faa et andet Udfald = at falde anderledes ud (aliter evenire).

V. Prisopgaver.

Til Besvarelse af de for Aaret 1897—98 af Universitetet udsatte 14 Prisopgaver*) indkom i Aaret 1898—99 13 Afhandlinger, nemlig 2 theologiske, 1 retsvidenskabelig, 1 statsvidenskabelig, 2 lægevidenskabelige, 2 historiske, 1 klassisk-filologisk, 1 æsthetisk, 1 astronomisk og 2 kemiske,

*) Jfr. Univ. Aarb. f. 1897—98 S. 833—34.

hvorhos der i dette Aar indkom en Afhandling som Besvarelse af den i 1896 udsatte Prisopgave i Naturhistorie*). Af disse Afhandlinger fandtes den ene af de theologiske, den retsvidenskabelige, begge de lægevidenskabelige, den ene af de historiske, den klassisk-filologiske, den æsthetiske, begge de kemiske og den naturhistoriske værdige til Prisen. Accessit tilkjenndtes den ene af de theologiske, den ene af de historiske og den astronomiske.

Forfatterne fandtes at være:

Af de prisbelønnede Afhandlinger:

Cand. theol. *Alfred Theodor Jørgensen*, af den ene theologiske,
 Stud. juris *Johannes Rudolf Emil de Klaumann*, af den retsvidenskabelige,
 Cand. med. *Frederik Gregersen*, } af de lægevidenskabelige**),
 Cand. med. *Vilhelm Ellermann*, }
 Stud. mag. *Erik Ipsen Arup*, af den ene historiske,
 Cand. mag. *Georg Thorstein Rangel-Nielsen*, af den klassisk-filologiske,
 Stud. mag. *Niels Georg Christensen*, af den æsthetiske,
 Cand. mag. *Einar Christian Saxtorph Biilmann*, } af de kemiske**),
 Cand. mag. *Alfred Wøhlk*, }
 Stud. mag. *Søren Jensen*, af den naturhistoriske.

Af de Accessit tilkjenndte Afhandlinger:

Cand. theol. *Hans Peter Hansen*, af den anden theologiske,
 Cand. phil. *Thomas Marius Thomsen*, af den anden historiske,
 Cand. mag. *Viggo Strøyberg*, af den astronomiske.

Vedkommende Censurers Bedømmelser over de indkomne Afhandlinger lyde saaledes:

I. De theologiske Afhandlinger. Som Besvarelse af den for 1897—98 udsatte theologiske Prisopgave: »I hvilket Omfang og paa hvilken Maade kan det protestantiske Skriftprincip fastholdes overfor de Angreb, som, særlig i nyeste Tid, ere rejste mod samme?« er der indkommet to Afhandlinger.

Den med Motto: »verbum Dei condit articulos fidei, præterea nemo! Luther,« forsynede Afhandling er vel skrevet og læses med Interesse. Den giver en ret omfattende Behandling af Spørgsmaalet, er klar baade i Dispositionen og i Gjennemførelsen i Enkelthederne, og Forfatteren har sat sig godt ind i den under Æmnet hørende nyere Litteratur. Hans Dom er i det hele sund og træffende. Men hans Raisonnement er ofte lidet dybtgaaende, og man maa ikke sjældent, hvor Gjendrivelse af en Opfattelse var ønskelig, nøjes med en Afvisning. Tillige undres man over, at Forfatteren egentlig ikke har behandlet det Spørgsmaal, hvorvidt der i nyere gammeltestamentlige Undersøgelser bør ses et Brud paa det protestantiske Skriftprincip eller ikke. I Behandlingen af Reformatorenes Skriftbetragtning er der en paafaldende Mængde Citater, som ere urigtigt anførte, en Følge af, at Forfatteren her overvejende citerer paa anden Haand. Enkelte stilistiske

*) Jfr. Univ. Aarb. 1896—97 S. 521.

**) Ved Skrivelse af 13de Marts 1899 meddelte Kirke- og Undervisningsministeriet Tildeling til, at der tildeltes begge Forfattere Prisedaille, jfr. foran S. 55.

Flotheder burde være undgaaede. Imidlertid forekommer det os, at disse Mangler ved Afhandlingen opvejes af dens Fortrin, saa at vi mene at kunne tilkjende den Prisen.

Den anden Afhandling bærer Mottoet: *Regulam autem aliam habemus, ut videlicet verbum Dei condat articulos fidei et præterea nemo, ne angelus quidem. Art. Smalc. II, de missa.* Forfatterens systematiske Evne er svag, hvilket viser sig baade i Dispositionen og i Behandlingen af Enkelthederne; han mangler Blik for de principielle Modsætninger og afgjørende Synspunkter, samt Overblik over Æmnet og over den herhen hørende nyere Litteratur, saa at det paa flere Punkter synes noget tilfældigt, hvilke Standpunkter og Repræsentanter han behandler, ligesom visse Partier i Afhandlingen væsentlig reproducere enkelte nærliggende Bearbejdelser. Imidlertid er der andre Partier, som ere baade klare og fyldige og røbe en umiskjendelig Flid og Interesse for Opgaven, og Forfatteren viser helt igjennem sund Dømmekraft og klar Tanke. Trods Afhandlingens betydelige Mangler mene vi dog i Betragtning af den ret vellykkede Behandling af disse Partier og som Opmuntring for Forfatterens Flid at maatte tilkjende Afhandlingen et Accessit.

Kjøbenhavn, den 12te Marts 1899.

C. Henrik Scharling.

P. Madsen.

L. W. Schat Petersen.

J. C. Jacobsen.

II. Den retsvidenskabelige Afhandling. Til Besvarelse af Universitetets Prisspørgsmaal for Aaret 1897—98 i Lovkyndighed: »Der ønskes en Fremstilling af Kontokurantforholdenes retlige Natur og af de om disse Forhold gjældende Retsregler med særligt Hensyn til dansk Retspraxis« er indkommet en Afhandling med Motto: »Grau, theurer Freund, ist alle Theorie. Grün ist allein des Lebens goldner Baum.«

Afhandlingen indledes med en Redegjørelse for Kontokurantregnskabets Fordele og Motiver og en god Oversigt over de faktiske Mellemværender, der give Foranledning til Kontokurantregnskabets Anvendelse («løbende Regning» og »Mellemregning») i disses forskjellige Former. Paa dette Grundlag rettes et energisk Angreb mod den almindelige Opfattelse, der — under indbyrdes stærk Uoverensstemmelse — antager Existensen af Kontokurantforhold som Retsforhold, der ere særlige Regler undergivne. Som Resultat hævder Forfatteren, at der overhovedet ikke eksisterer noget, særlige Retsregler undergivet Kontokurantforhold. Theorierne om saadant ere formentlig ude af Stand til at angive fornuftige Grunde for Standpunktet og bero paa Misforstaaelser af Kontokurantregnskabets Natur, paa Forvexling af det regnskabsmæssige med det retlige. Resultatet støttes gennem en udførlig Kritik af de forskjellige Hovedteorier, der ere fremsatte angaaende Kontokurantforholdet, navnlig ogsaa af den f. Ex. af Goldschmidt, Dernburg, Greber, og for dansk Rets Vedkommende af Jul. Lassen repræsenterede Theori. Særligt fremdrages ved denne Kritik Theoriernes Forhold til Kompensationsspørgsmaalet. Forfatteren finder sin Opfattelse støttet ved dansk Retspraxis.

Methodisk er Arbejdet fortræffeligt anlagt. Forfatteren synes at have haft personligt med de paagjældende Forhold at gjøre eller i alt Fald at have haft særlig god Adgang til faktiske Oplysninger. Hans Meddelelser om Kontokurantregnskabet opklare adskillige Misforstaaelser. Kritiken af den omhyggeligt opsøgte Litteratur — uheldigvis ere Bestemmelserne i den reviderede tyske Handelslov af 10de Maj 1897 §§ 355—357 undgaaede Forfatterens Opmærksomhed — er i mange Henseender træffende. Paa den anden Side faar man undertiden Indtrykket af, at Forfatteren saa overvejende

har beskæftiget sig med den Kreds af Retsforhold, reale Hensyn og Retsregler, som mest umiddelbart paatrænger sig, ved Talen om Kontokurantforhold, at hans Blik er svækket for andres Betydning for Æmnet; hermed staar i Forbindelse, at Fremstillingen paa flere Punkter skæmmes af en flot og overlegen Tone. For absolut er Forfatterens Bestridelse af den praktiske Mulighed for og Virkeligheden af *pacta de contrahendo*. Tilhængere af den Greberske Theori ville vel indrømme, at Forfatteren har blottet Mangler ved Theoriens Begrundelse og Formulering, men ville ikke finde denne ramt i sin Kjerne og ville blandt andet gjøre gjældende, at Forfatterens Kritik ingenlunde rammer alle de reale Hensyn, som kunne føre i den af denne Theori angivne Retning. Undertiden forekomme Fejlslutninger og Misforstaaelser af den kritiserede Litteratur, der i vidt Omfang have ført Forfatteren ind paa gjenstandsløs og ørkesløs Kritik. Rigtigt og oplysende er det, at Forfatteren fremhæver Theoriernes historiske Forbindelse med *ipso jure* Kompensationen, men han burde have indset Uholdbarheden af sin Paastand om, at »Kontokurantkontrakten« kun, hvor denne Kompensationsregel gjælder, kan virke som et *pactum de non compensando*.

Men uanset hvad der saaledes kan indvendes, og hvad Mening man end vil have om Rigtigheden af Forfatterens Resultater, maa det erkjendes, at der i Afhandlingen er ydet saa værdifulde Bidrag til Æmnets Oplysning, at den utvivlsomt fortjener at belønnes med Guldmedaillen.

Kjøbenhavn, den 3die Marts 1899.

H. Matzen.

J. H. Deuntzer.

Jul. Lassen.

C. Torp.

III. Den statsvidenskabelige Afhandling. Som Besvarelse af Universitetets Prisopgave i Nationaløkonomi: »En Fremstilling af den sociale og økonomiske Lovgivning i Australien og dens Resultater« er der indsendt en Afhandling med Motto »go on«.

Forfatteren af denne Afhandling har ikke havt Blik for, at Opgavens Formaal var at faa en Fremstilling af det ejendommelige og karakteristiske Præg, som den sociale Udvikling i Australien i nyere Tid har paatrykt Ordningen af de økonomiske Forhold i forskellige Retninger. Hans Afhandling er derfor nærmest kun bleven en Indledning til eller et Grundlag for en saadan Fremstilling, idet store og vigtige Sider af denne — t. Ex. Arbejderspørgsmaalene og Bankforholdene — helt ere forbigaaede. Men selv i saa Henseende gjør den langtfra Fyldest. Der savnes den videnskabelige Sands, som udkræves forat ordne og beherske de mange Detailler, der nu give et alt andet end overskueligt Billede af Udviklingen og Tilstanden, saaledes navnlig i den udførlige Fremstilling af de forskellige Tidens Ordning af Jordsalget. Forfatteren savner ligeledes den litterære Sands for at finde de rette Kilder; hans Materiale er stærkt begrænset, til Dels forældet, og synes ret tilfældigt. Til Trods for den umiskjendelige Flid, der er udvist, kunne vi derfor ikke ansé Afhandlingen for værdig til nogen Belønning.

Kjøbenhavn, i Marts 1899.

Will. Scharling.

V. Falbe Hansen.

H. Westergaard.

IV. De lægevidenskabelige Afhandling. Af Universitetets lægevidenskabelige Prisopgave for Aaret 1897—98, der lyder saaledes: »Man har i den nyeste Tid formodet et pathogenetisk Slægtskab mellem Cysterne i Ovarierne, Nyrerne, Leveren, Glandula thyreoidea og maaske endnu

andre Organer. Der ønskes til Opklaring af dette Spørgsmaal en anatomisk og navnlig histogenetisk Sammenligning mellem disse Svulster i nogle af de paagældende Organer, er der fremkommet to Besvarelser, begge paa Grundlag af omhyggelige og selvstændige Undersøgelser samt ledsagede af Tegninger og rigelige mikroskopiske Præparater, men hver for sig i Besiddelse af særlige Fortrin.

Forfatteren af den med r-r mærkede Afhandling er ikke naaet til at faa sine Undersøgelser udstrakt til mere end fire patologiske Objekter, nemlig to Tilfælde af Ovarie- og to af Nyrecystomer. Dette i og for sig temmelig sparsomme Materiale har imidlertid, i det mindste til Dels, været særdeles godt og instruktivt, og Forfatteren har skænket det en overmaade grundig og omhyggelig Undersøgelse, saa at hans Arbejde har givet ikke uvæsentlige Resultater, navnlig til Bekræftelse af Theorien om en ensartet Pathogenese for Ovariecystomet og det typiske Nyrecystom, i alt Fald saa vidt den histogenetiske Side af Sagen angaar. Det fortjener ogsaa at fremhæves, at hans Fremstilling af Spørgsmaalets Historie og patologiske Betydning er meget omhyggelig og, uagtet dets noget udviklede Beskaffenhed, klar og afrundet, saa at Afhandlingen maa siges at vidne om en ikke ringe Grad af patologisk Udvikling og Modenhed.

Den anden Afhandling, der har til Motto: »Felix qui potuit . . .«, har det Fortrin at hvile paa et noget større Undersøgelsesmateriale, nemlig ialt otte Tilfælde af Cystomer fra Nyrene, Brystkirtlen og Leveren. Ogsaa dens Forfatter har behandlet sit Materiale med stor Flid og Grundighed og er kommen til et, som det synes, vel begrundet Resultat, der iøvrigt væsentligt gaar i samme Retning som det, hans Konkurrent er naaet til. I Overensstemmelse med det rigeligere Undersøgelsesmateriale er ogsaa denne Afhandlings Illustration ved Præparater og navnlig Tegninger fyldigere end den førstnævntes og i det hele i teknisk Henseende behandlet med særlig Omhu og Elegance. Maa den saaledes siges i visse Henseender at have noget Fortrin for dens Konkurrent, navnlig paa Grund af det større Materiale, saa kan det paa anden Side maaske betragtes som et Savn, at Forfatteren ikke har draget Ovariecystomet med ind under sin Undersøgelse, da de øvrige Svulster dog, i Henhold til Sagens historiske Udvikling, bør maales med dets Alen. Afgjort staar Forfatteren i alt Fald tilbage, hvad Fremstillingen angaar. Det i og for sig meget fuldstændige historiske Stof, som hans Afhandling indeholder, henstaar temmelig ubearbejdet, væsentligt som en blot kronologisk ordnet Række af Referater; og den endelige Opgjørelse af Undersøgelsens Resultater er ogsaa faldet noget tarvelig ud. Derimod lader selve Redegjørelsen for de enkelte Undersøgelser intet tilbage at ønske.

Det forekommer os særdeles vanskeligt at afveje de to Afhandlingers Fortrin og Mangler mod hinanden, hvilket ikke kan synes paafaldende, da disse jo ere af væsentligt forskjellig Natur. Har den sidstnævnte Afhandling Fortrinet ved sit større Materiale og vel ogsaa ved den særlige tekniske Færdighed og Øvelse, hvorom den giver Vidnesbyrd, saa røber den første utvivlsomt en bedre Fremstillingsevne og et større Herredømme over den theoretiske Side af Spørgsmaalet. Da imidlertid begge Forfattere have vist sig som kyndige, selvstændige og omhyggelige Undersøgere med tilstrækkeligt Herredømme over den histologiske Teknik og en fyldestgørende patologisk Forstaaelse af Spørgsmaalet, og da begge Afhandlinger give Resultater af videnskabeligt Værd, vilde det forekomme os meget ønskeligt, at de begge belønnedes med Universitetets Guldmedaille.

Kjøbenhavn, i Februar 1899.

Kn. Faber.

C. Lange.

V. *De historiske Afhandlinger.* Det for Aaret 1897—98 udsatte Prisspørgsmaal: »Hvilke Kilder ligge til Grund for Huitfeldts Fremstilling af Kongerne Christian I.'s og Hans's Regeringshistorie og paa hvilken Maade har han benyttet dem?« har fremkaldt to Besvarelser.

Den ene med Motto: *Quæras ergo veritatem fremtræder* i en omhyggelig gjennemarbejdet Skikkelse og hviler paa særdeles indgaaende Studier; Forfatteren har aabenbart paa Løsningen af Opgaven kunnet anvende mere Tid og Flid, end man egentlig regner paa ved Universitetets Prisspørgsmaal. Resultatet har været, at han har leveret en særdeles tilfredsstillende Besvarelse af det rejste Spørgsmaal. Den Rækkefølge, hvori Forfatteren gennemgaaer de af Huitfeldt brugte Kilder er vel næppe den heldigste, og man savner ogsaa en sammenfattende Karakteristik af den Maade, hvorpaa Huitfeldt nytter sine Kilder. Men Undersøgelsen er i sine Enkeltheder fortræffelig gennemført, og en Række Detailundersøgelser af særlig udviklede Spørgsmaal giver Forfatteren Lejlighed til at udfolde megen Skarp-sindighed, Afhandlingen maa da anses for fuldt værdig til at belønnes med Prisedaillen.

Den anden Besvarelse har et Motto af Vitus Bering: *Quid gessere alii etc.* Forfatteren beklager selv den altfor ringe Tid, der har staaet til hans Raadighed, og han er kun naaet til at indlevere Halvdelen af sin Afhandling i renskrevet Skikkelse; Resten følger i halvfuldendt Kladder. Hans Besvarelse af Spørgsmaalet staaer da ogsaa meget tilbage for den foregaaende; men han har forøvrigt anlagt sin Undersøgelse paa en forstandig Maade; den Plan, han følger, er klar og overskuelig, og han er trods Afhandlingens Kortfattedhed dog kommet ind paa Synspunkter, som fattes i den anden Besvarelse, f. Ex. ved nøjere at prøve, hvilke Arkiver Huitfeldt har havt Adgang til. I den foreliggende Skikkelse kan denne Afhandling vel ikke paa langt nær anses for tilfredsstillende, men den vidner dog saa meget om Modenhed og videnskabelige Anlæg hos Forfatteren, at vi mene at kunne tilkjende den et Accessit.

Kjøbenhavn, i Februar 1899.

E. Holm.

Joh. Steenstrup.

Kr. Erslev.

VI. *Den klassisk-filologiske Afhandling.* Som Besvarelse af det for Aaret 1897—98 udsatte Prisspørgsmaal i klassisk Filologi: »Der ønskes en kritisk Fremstilling og Vurdering af Haandskriftgrundlaget for Platons Skrifter og dets Benyttelse« er der indkommen en Afhandling paa Latin med Motto: *Ἀλήθεια πάντων μὲν ἀγαθῶν θεοῖς ἡγείται, πάντων δ' ἀνθρώποις.* Plat. legg. 730 B.

Forfatteren synes med stor Flid at have sat sig ind i hele den Litteratur, der var at benytte til Spørgsmaalets Besvarelse. Han har ogsaa med Hensyn til et enkelt Haandskrift, som hidtil ikke var videre bekjendt, selv foretaget nye og, som det synes, meget omhyggelige Undersøgelser. I Udførelsen er der nogen Mangel paa Ligelighed. Forfatteren har fra først af anlagt sit Arbejde for bredt og dvæler i Afhandlingens første Del udførligt ved en Række Spørgsmaal af til Dels underordnet Betydning. Han er vel ikke i det enkelte blind for, at det Formaal, tidligere Forskere have sat sig — at eftervise direkte Afhængighed mellem Størstedelen af de bevarede Platonhaandskrifter —, ikke er naaet og med de forhaanden værende utilfredsstillende Midler ikke kan naas; men han vilde vistnok være kommen videre og fremfor alt have formet sin Afhandling bedre, dersom han fra første Færd af havde havt et skarpere Blik for Grundmanglerne i den hidtidige Forsknings Methode. Betydelig bedre er Afhandlingens anden Del, hvor Forfatteren følger en anden Plan og arbejder paa et sikrere Grundlag, som han til Dels selv har bragt til Veje. De her givne Resultater synes i det hele sikre, og de fremtræde i en klar og overskuelig Form.

Til Dels vistnok paa Grund af det mindre heldige Anlæg, Forfatteren fra Begyndelsen har givet sin Afhandling, er det ikke lykkedes ham helt at udtømme Æmnet; den vigtige Papyrusoverlevering er slet ikke berørt. Til Trods for denne Mangel, og uagtet den latinske Form er meget uheldig, vidner Arbejdet som Helhed om saa megen Flid, Selvstændighed og sundt Omdømme, at vi ikke tage i Betænkning at tilkjende det Prisen.

Kjøbenhavn, den 6te Marts 1899.

M. Cl. Gertz.

O. Siesbye.

A. B. Drachmann.

VII. *Den æsthetiske Afhandling.* Som Besvarelse af Universitetets Prisopgave i Æsthetik for Aaret 1897—98: »Hvilken Indflydelse have de forskellige filologiske Systemer øvet paa dansk Nationallitteratur i vort Aarhundrede?» er der indkommet en Afhandling med Motto af Jean Paul: »So ist alles Traum und Schatten . . .« og af Novalis: »Einem gelang es. . . .«

Efter en lidt aforistisk anticiperende Indledning om Modsætningen mellem Nytteperioden og Romantiken giver Forfatteren en udførlig Fremstilling af den subjective og den objective Idealisme og paaviser, hvorledes hvert af disse Systemer afføder visse Grundtræk i den romantiske Aand, hvorved han vistnok paa flere Punkter synes at forudsætte en mere almindelig og bevidst Indflydelse fra Fichte paa vor Litteratur end hidtil antaget. Han skildrer dernæst den ældre Romantiks successive Opløsning og det nye Forsøg, den absolutte Idealisme ad anden Vej gjør paa at tilvejebringe Enhed i Tilværelsen. Formen bliver maaske her lidt løsere, og navnlig Opfattelsen af den hejbergske Æsthetik kan næppe siges at have vundet noget gennem Forfatterens Fremstilling. Endelig viser han, hvorledes ved og efter Aarhundredets Midte Personligheden stiller sine Krav overfor de objective filosofiske Systemer og efterhaanden opløser disse i almindelig Utilfredsstillelse og Disharmoni, hvoraf kun hist og her spredte Varsler om en ny empirisk Filosofi glimte frem.

Det maa anerkjendes, at det er lykkedes Forfatteren at give en i det hele klar og fyldig Fremstilling af den filosofiske Udviklingsgang i dens forskellige Stadier, og igjennem en righoldig og vel valgt Samling Exempler at vise, hvorledes den afspejler sig i Litteraturen. Men disse Exempler og Citater knytter han saaledes til de enkelte Led i Systemerne og til sin egen Inddeling af Stoffet (æsthetisk Kritik, Opfattelsen af Historien og af Religionen), at man intet Steds faar noget samlet Syn paa, hvorledes og i hvilken Grad den enkelte Digter eller det enkelte Værk er paavirket af de forskellige, undertiden modstridende filosofiske Anskuelser. Der savnes saaledes al Forklaring af Ingemanns, Hauchs eller Grundtvigs Dobbeltforhold, Tiltrækning og Frastødning af Naturfilosofien, ligesom den første Romantiks Opløsningsproces kun skildres i abstrakt Almindelighed, uden at Forfatteren i de enkelte Digteres personlige Udvikling følger og paapeger Overgangen fra immanent til transcendent Gudsbegreb, fra symbolsk til real Livsopfattelse. Til denne Ensidighed i Behandlingen hentyder Forfatteren selv, naar han i sine afsluttende Bemærkninger udtaler, at han væsentlig kun har taget Hensyn til Ideernes Udvikling, mindre til den ejendommelige Form, de antage hos den enkelte Digter, og til de personlige Grunde herfor.

Men uagtet Forfatteren altsaa har interesseret sig mere for den rent filosofiske end for den psykologiske og litterærhistoriske Side af Opgaven, giver hans med utvivlsomt Talent skrevne Afhandling dog gode Bidrag til dennes Løsning. Han viser sig derhos meget belæst og særdeles vel

orienteret baade i tysk Filosofi og i Fædrelandets skjønne Litteratur, og vi betænke os ikke paa at indstille hans Arbejde til Universitetets Prisbelønning.

Den 3die Marts 1899.

J. Paludan.

Cl. Wilkens.

VIII. *De kemiske Afhandlinger.* Som Besvarelse af Universitetets Prisopgave i Fysik og Kemi for 1897—98: »Der ønskes en paa Forsøg grundet Kritik af de hidtil kjendte Fremstillingsmaader for Acrylsyre og om muligt angivet en bedre« er der indkommet 2 Afhandlinger, begge ledsagede af oplysende Præparater. Den enes Forfatter (A) har valgt til Motto: »ὁ ζῆτῶν ἐπιόκει«, den anden (B) en Sætning af Kekulé: »Die doppelgebundenen Kohlenstoffatome werden durch Sauerstoff gesprengt«.

Begge Forfattere have experimentelt gennemgaaet næsten alle de forhaanden værende Fremgangsmaader, og begge forkastede den, der gaar ud fra Acrolein. Ikke just fordi dette forfærdeligt lugtende Stof skulde være vanskeligt at fremstille i de almindelige Laboratorier. Tværtimod have begge Forfattere fundet det langt lettere tilgængeligt end almindelig antaget, og især har Forfatteren B. ved passende Ændring af den eneste kjendte praktiske Fremstillingsmaade, uden Vanskelighed faaet det i ret betydelige Mængder og beriget vort Kjendskab dertil ved flere nye Iagttagelser. Men dette Aldehyd kan kun opbevares i kortere Tid uden at polymeriseres, det gaar derfor ikke og kan ikke gaa i Handelen, det kan vanskeligt samles fra flere Fremstillinger, medens det paa den anden Side kun ved Arbejde i stor Maalestok synes at give et godt Udbytte af Acrylsyre.

Derimod skille de to Forfattere sig med Hensyn til den af de andre kjendte Fremstillingsmaader, som de foretrække.

Forfatteren A. vælger Allylkohol som Udgangsmateriale. Den gaar i Handelen til moderat Pris og er et almindeligt Laboratoriumspræparat, som godt kan opbevares. At ilte den direkte til Acrylsyre er ikke lykkedes tidligere og heller ikke for Forfatteren. Derimod har den oprindelig af Tollens og Medarbejdere angivne og senere af andre Andre ændrede Methode gennem $\alpha\beta$ -Dibrompropylalkohol og $\alpha\beta$ -Dibrompropionsyre, med meget mindre og bekvemmere Arbejde givet Forfatteren et langt bedre Resultat, end hidtil vides at være naaet. Dette hidrører fra, at baade Mellemløddenes Fremstilling, Omdannelsen til Acrylsyre og dennes Afvanding i Forfatterens Hænder paa ethvert Punkt har modtaget saa væsentlige Forbedringer, at hele Methoden har antaget en helt anden Karakter eller rettere sagt er bleven fra en tarvelig eller besværlig til en let og bekvem Fremgangsmaade.

Forfatteren B. foretrækker derimod den oprindelig af Beilstein angivne, senere af Andre modificerede Fremgangsmaade, hvor Glycerin er Raamaterialet, Glycerinsyre og β -Jodpropionsyre Mellemprodukter. Ogsaa denne Forfatter har paa mange Punkter heldigt og væsentligt ændret de foreliggende Forskrifter. Det bliver ham derfor muligt at anvende raa Glycerinsyre til β -Jodpropionsyrens Fremstilling og derved at undgaa de med førstnævnte Syres Rensning forbundne betydelige Tab. Men navnlig ved β -Jodpropionsyrens Omdannelse til Acrylsyre har Forfatteren indført en væsentlig Forbedring ved at anvende glødet Natriumcarbonat i Stedet for Blyilte. Han opnaar herved let og hurtigt at faa en næsten vandfri ren Acrylsyre og tillige, at det kostbare Jod meget lettere kan gjenvindes.

De to Afhandlinger supplere derfor hinanden. Den af Forfatteren A. udarbejdede Methode synes bedst egnet til Fremstilling af Acrylsyre i større Maalestok, den af Forfatteren B. udarbejdede synes lettere og bedst egnet til Fremstilling af mindre Mængder af Syren. Men begge Arbejder ere udførte med stor Omsigt og Dygtighed. De maa begge siges at have besvaret

den stillede Opgave paa tilfredsstillende Maade, de indeholde desuden begge mange nye Iagttagelser af ikke ringe Interesse, og vi tro derfor, at begge Forfattere maa siges at have gjort sig fortjente til den udsatte Pris.

Kjøbenhavn, i Marts 1899.

Julius Thomsen.

C. Christiansen.

S. M. Jørgensen.

IX. Den astronomiske Afhandling. Under Mærket 1891,68 er der indkommet en Besvarelse af den astronomiske Prisopgave for 1897—98, nemlig en Udmaaling af Linierne i et »Baand« af Lerjordspektret efter et Fotografi af Professor Hasselberg. Det valgte Æmne er — ud over det i Prisopgavens almindelige Bestemmelser forlangte — kompliceret derved, at den fotografiske Plade var brækket itu, saa at det maatte gjælde om ved Beregninger støttede paa det ved Siden af Lerjordspektret paa Pladen fotograferede Solspektrum at raade Bød paa Skaden og samle Maalingerne fra 6 Pladestykker til sammenhængende Bestemmelser af alle Spektralliniernes Bølgelængder.

Forfatteren er ikke bleven færdig med sit Arbejde; ja hans altfor korte Rapport, som ledsager de detaillerede Observationer og Regninger, er saa yderlig mangelfuld, at det har været os meget vanskeligt at forstaa Betydningen af alle de enkelte Tal. Helt umuligt har det dog ikke været.

Forfatteren undskylder sig med, at Arbejdet har været større end forudsat. I Stedet for vel en tusinde Spektrallinier har han i første Omgang fundet og maalt omtrent det dobbelte Antal, og under den ønskelige, til Dels nødvendige, Gjentakelse har han i anden Gjennemgang maalt henved 3000 Linier og Spor af Linier.

Forfatteren har endvidere og i det væsentlige rigtigt faaet beregnet alle de Korrektioner til disse Maalinger, som skyldes Maaleapparatets Fejl. Omtrent for Halvdelen af Linierne ere disse Korrektionerne anbragte paa Maalingerne, og Resultaterne givne med et Middeltal for hver Gjennemgang i Form af Bestemmelse af Sted paa Pladestykket. Det er herved blevet os muligt at vurdere Nøjagtigheden af Forfatterens Maalinger, som viser sig at være særdeles tilfredsstillende.

Tilvejebringelsen af empiriske Formler for de maalte Liniesteders Forvandling til Bølgelængder har derimod oversteget Forfatterens Kræfter, og dog kræver dette ikke noget stort Maal af kritisk Sands og matematisk Kundskab. Forfatteren har ikke benyttet Solspektret efter en fast og fyldestgjørende Plan. Og da han under Arbejdets Gang er bleven opmærksom paa nogle af sine Fordomme og Fejltagelser, har det været ham for sent at rette dem alle; andre meget slemme Fejl blive ham ikke klart bevidst og lede ham ind paa vilde Veje. Maaske har Komplikationen fra Pladens Brud her været ham skæbnesvanger. Det mislykkes ikke blot for Forfatteren at sammenarbejde Formlerne for de 6 Pladestykker til en Enhed; men ved ikke at naa til en brugbar Formel for noget af Pladestykkerne gjør han det meget tvivlsomt, om han vilde have været i Stand til at finde Reduktionsformlen, dersom han havde staaet overfor den simplere Opgave at behandle et ubeskadiget Fotografi.

Disse Mangler ere altfor væsentlige til, at vi kunne tilkjende Forfatteren Prisen, men da hans talrige Maalinger og deres Reduktion for Instrumentfejl ere meget nøjagtige og give Haab om — efter rigtig Bearbejdelse — at kunne gjøre Nytte, tilkjende vi ham et Accessit.

Kjøbenhavn, i Marts 1899.

H. G. Zeuthen.

Julius Petersen.

Thiele.

X. *Den naturhistoriske Afhandling.* Prisspørgsmaalet i Naturhistorie for 1896—98 lød saaledes: »Der foreligger endnu ikke en tidssvarende Redegjørelse for de til vort Lands Fauna hørende Copepoder og Ostracoder. Der ønskes derfor en paa selvstændige Indsamlinger og Studier grundet Redegjørelse saavel i faunistisk og i systematisk som i biologisk Henseende for de i Danmarks ferske Vande og Kystbælte levende Arter af de nævnte Grupper. Med Besvarelsen maa følge de til Dokumentationens nødvendige Præparater og Tegninger«.

Som Besvarelse af ovennævnte Spørgsmaal fremkom i rette Tid en Afhandling med Motto: »Alle menschlichen Arbeiten tragen eben den Stempel der Unvollkommenheit an sich!« — Schmeil. Samme Arbejde udgjør XVIII og 205 Kvartsider og er ledsaget af 207 Tuber med righoldige Prøver af alle de indsamlede Dyr og 27 smukke Præparater af Dyr og Detailler af Copepoderne, samt af 24 i Texten indføjede Figurer.

Til de i Landets Kystbælte levende Dyr har Forfatteren ikke taget Hensyn uden for saa vidt de ogsaa leve i vore ferske Vande, men da Antallet af de behandlede Arter desuagtet har været meget stort og mere end tilstrækkeligt til at vise Forfatterens Evne til at besvare de her stillede Opgaver, have vi heri ikke ment at finde nogen væsentlig Anke mod samme Arbejde; thi kun ved saaledes at indsnævre Stoffet er det blevet Forfatteren muligt at faa den korte Tidsfrist til at slaa til til sine Indsamlinger og saavel biologiske som systematiske Studier.

Siden O. F. Müller afsluttede sine saa berømte og grundlæggende Arbejder over »Entomostraca« (1785) have indtil de seneste Aar denne Del af Faunaen ligget næsten brak, og kun i de allersidste Aar har Wesenberg Lund i sine »Biologiske Undersøgelser« (1895) atter optaget Studiet. Det, som først maatte gjøres, var nye Indsamlinger, og man vil da ogsaa sé, at ikke blot er Antallet af de indsamlede Arter meget betydeligt, 34 Copepoder og 46 Ostracoder, men at det ogsaa overgaar eller næsten naaer op til de fra vore Nabolande kjendte Arter; ogsaa den faunistiske Udbredelse i Landets forskjellige Egne er eftervist ved Forfatterens flittige Indsamlinger. Den systematiske Behandling, navnlig af Ostracoderne, maa siges at være gjort med Omhyggelighed og Forstand; en meget stor Litteratur er samlet og gennemgaaet fra den ældste til den allernyeste Tid, og Selvstændighed saavel som Besindighed vises ved de forskellige Spørgsmaal om Synonymi og Nomenclatur — til O. F. Müllers Arbejder er der, saaledes som naturligt er, taget særligt Hensyn.

Foruden Hensyn til Arternes Udbredelse i og udenfor Landet, ere ogsaa de almindelige aktuelle Spørgsmaal om Copepoders og Ostracoders Nedstamning fra Hav- eller Ferskvandsformer, om deres Henføren til forskjellig Bund, og om Arternes forskjellige Forhold ligeoverfor Indtørring og om den i sin lokale Fremtræden hos Ostracoderne saa højt interessante Partenogenese tilbørligt og besindigt vurderede. Ikke faa Arter ere nøjere studerede saavel i Frihed som Fangenskab, og kan her særlig nævnes blandt Copepoder: *Cyclops albidus*, og Slægten *Eurytemora* og blandt Ostracoderne: *Candona fabæformis* og *Kingleyi*, samt *Notodromas monacha* og *Cypris marginata*, hos hvilke sidste Former det er lykkedes Forfatteren at give den interessante men hidtil forgjæves søgte Eftervisning af Copulationen. Iøvrigt har Stykket »om nogle Bygningsforhold hos Ferskvands-Cypriderne« (Ostracoder) særligt interesseret os; ved en Række af Figurer (4—24) viser Forfatteren ikke blot, at han tegner særdeles smukt og godt, men selve Figurerne gjøre ogsaa umiddelbart Indtryk af Naturlighed og indtrængende Undersøgelse. Ogsaa Bedømmelsen af de enkelte Organers Brug og Virkemaade forekommer os i det hele fornuftig.

Idet vi altsaa maa anse den indsendte Afhandling for en smuk og lovende Behandling af det opgivne Æmne, og saaledes fuldt værdig til Universitetets Guldmedaille, maa vi maaske ogsaa udtale vort Haab om en

snarlig Publikation af samme Afhandling som en »tidssvarende Redegjørelse« af Æmnet.

Den 19de December 1898.

Chr. Lütken.

Eug. Warming.

N. V. Ussing.

De for Aaret 1898—99 udsatte Prisopgaver vare:

1. *Theologi*. Efter en Fremstilling af den moderne Agnosticisme undersøges, hvorvidt Guds Væsen kan blive Gjenstand for en begrebsmæssig Erkendelse og en derpaa bygget systematisk Lære. 2. *Lovkyndighed*. At fremstille den danske Strafferets Udvikling i Tiden fra Reformationen indtil Christian V.'s Lov. 3. *Statsvidenskab*. At give en Fremstilling af Danmarks Handel med Island i det 18de og 19de Aarhundrede. 4. *Lægevidenskab*. Hos et eller flere Pattedyr undersøges den voxne Tilstand og Udviklingen af Luftvejenes yderste Forgreninger i Lungen fra og med de mindste bronchia, navnlig med Hensyn til Forgreningsmodus, Form, Størrelse og Bygning, og med Hensyn til de Forandringer, som heri bevirkes ved Fødselen. 5. *Filosofi*. En Fremstilling og Vurdering af den nyere Tids Undersøgelser vedrørende Farvefønmøllernes Systematik. 6. *Historie*. En Karakteristik af Talleyrand. 7. *Klassisk Filologi*. De i ikke-attisk Dialekt skrevne Stykker i Aristofanes's Komedier undersøges sprogligt og oplyses ved Sammenligning med andre Kilder for vedkommende Dialekter, særlig Indskrifterne. Aristophanis loci, ubi aliis dialectis Græcis utitur, grammaticæ examinentur comparatis maxime inscriptionum testimoniiis. 8. *Østerlandsk Filologi*. At oplyse Forholdet mellem Zamachshari og Beidhâwi som Fortolkere af Koranen. 9. *Nordisk Filologi*. Hvorledes har Blad- og Tidsskriftlitteraturen (bortset fra Fagtidsskrifterne) udviklet sig i Danmark fra Midten af det 18de til Midten af det 19de Aarhundrede? 10. *Romansk Filologi*. Suffixer og Præfixer i Fransk, undersøgte med Hensyn til deres Oprindelse og Udvikling i Form og Betydning. 11. *Matematik og Astronomi*. Der ønskes en Udvikling paa Grundlag af de Riemannske Fladers Normalformer af de Resultater, som findes i 4de og 5te Afsnit af A. Clebsch og P. Gordon: Theorie der Abelschen Funktionen, Leipzig 1866. 12. *Fysik og Kemi*. For et passende Antal luftformige Legemer ønskes udført en Række sammenlignende Maalinger af den hele Varmestraaling, der udgaar fra dem i ophedet Tilstand. 13. *Naturhistorie*. Medens de Aflejringer, som i Danmark opstaa i Sumpe og Kjær, ere ret vel kjendte, gjælder dette i mindre Grad om Indsøernes Aflejringer. Der ønskes derfor en saa vidt mulig alsidig Undersøgelse af de Sedimenter, der danne sig paa Bunden af nogle af vore mindre og større Indsøer.

VI. Akademiske Promotioner.

I Aaret 1898—99 have 15 Promotioner fundet Sted, idet der er tildelt ni den medicinske og sex den filosofiske Doktorgrad, blandt de sidste én ved Æresdiplom.

Cand. med. *Knud Viggo Christiansen* (Lægeexamen i Januar 1895) forsvarede den 21de September 1898 sin for den medicinske Doktorgrad skrevne Afhandling: »Om Urinens Giftighed, specielt hos Sindssyge. En experimental Studie«. Paa Embeds Vegne opponerede Professorerne, Dr. med. C. G. Lange og Dr. med. H. Chr. J. Gram, af Tilhørerne ingen. Graden meddelt den 24de Oktober 1898.

Reservelæge ved Sindssygeanstalten i Viborg *Johan Heinrich Maria Christian Fehr* (Lægeexamen i Januar 1886) forsvarede den 27de Septem-